

Afghanistan

NYTT

EN TIDSKRIFT FRÅN SVENSKA AFGHANISTANKOMMITTÉN NR 3 2023

NYHET

Kris för SAK efter koranbränningar

ANALYS

Komplicerad syn på bistånd

REPORTAGE

Yrkesutbildning ger starkt självkänsla

Mohammad Ibrahimi

TEMA | KLIMATFÖRÄNDRINGAR

Hårt drabbade när värmen stiger

Afghanistan^{NYTT}

INNEHÅLL Nr 3 2023

20

6

22

” För första gången är ‘Swedish’ i vårt namn ett hot mot vår verksamhet.

Andreas Stefansson,
generalsekreterare SAK

19

24

- 4 I KORTHET** Nödhjälpsspengarna snart slut, spända relationer med Pakistan.
- 6 TEMA** Afghanistans befolkning drabbas hårt av klimatförändringarna. SAK arbetar för att motverka effekterna.
- 13 NYHET** Koranbränningarna nära att leda till att SAKs verksamhet stoppades.
- 14 BILDEN** Unga kvinnor ställde ut konst i Kabul.
- 16 ANALYS** Talibanernas syn på bistånd präglas av misstänksamhet.
- 18 KULTUR** Två dokumentärer om USA:s misstag och dess konsekvenser.

SAKs VERKSAMHET

- 19 ANDREAS HAR ORDET** Efter koranbränningarna är Sveriges rykte kraftigt skamfilat. Det har även drabbat SAK.
- 20 SAK I KORTHET** Teknik ska bidra till bättre utbildning, Sayed fick benprotes och slipper plågas på vägen till skolan.
- 22 REPORTAGE** Akhtar Gul lär sig laga motorcyklar och har återfått tron på sig själv.
- 24 ENGAGEMANG** Manifestation för kvinnor och flickor lockade hundratals, Ronja tycker att styrelsearbetet är roligt och lärorikt.

SAK Svenska Afghanistankommittén

AFGHANISTAN-NYTT är en medlemstidning som ges ut av Svenska Afghanistankommittén fyra gånger per år. Den innehåller ett tema med fokus på situationen i Afghanistan, reportage från SAKs utvecklingsarbete samt information om ideellt engagemang i Sverige.

ANSVARIG UTGIVARE | Anders Rosén
REDAKTÖR | Eva Kellström Froste
FORMGIVNING | Serpentin Media
ISSN | 0280-7041
TRYCK | Ljungbergs tryckeri, Klippan
UPPLAGA | 6 700 ex
PRESSLAGD | 28 september 2023

OMSLAG | Mohammad Ibrاهيم i Kunduz, där planteringar av träd och buskar ska hindra översvämningar.
Foto: Jan Mohammad Nabizada
KONTAKT | Svenska Afghanistankommittén
Malmgårdsvägen 63, 116 38 Stockholm
Tel 08-545 818 40, info@sak.se, www.sak.se

Sorg och oro men ingen ger upp

Gubbö Kupa, Gryts skärgård, regnig eftermiddag. Där nådde mig nyheten att talibanerna på grund av koranbränningarna hotade att stoppa all svensk verksamhet i landet. Det visade sig även gälla SAK.

Det var samma känsla av chock som för två år sedan. Då ritades kartan om totalt över sommaren. Talibanerna hade tagit makten, inget var som förut. Förutom att SAK fortsatte jobba.

Vad skulle hända efter den här sommaren? Redan den 6 juni kom nyheten att talibanerna ville nationalisera skolorna, och arbete pågick med att ta reda på hur SAK skulle hantera detta på bästa sätt.

SAK är en luttrad organisation. I över 40 år har SAK bedrivit utvecklingsarbete i Afghanistan, många år under radarn på de styrande. Det började som något slags gerillabistånd. På åsnor och hästar smugglades medicin och pengar in över gränsen från Pakistan.

Flickskolor startades. Flickskolor drevs, i hemlighet, även under den förra talibanregimen.

HUR BLIR DET NU? Det har varit en orolig sommar, och ledningen för SAK, i Afghanistan och i Sverige, har lagt ner oerhört mycket arbete för att se till att SAK kan stanna kvar i Afghanistan.

Mitt i krisen fortsatte det mesta av verksamheten. I ett reportage i detta nummer möter vi Akhtar Gul och Aqilallah som i höst lär sig laga motorcyklar respektive sy. De har en funk-

tionsnedsättning och tillhör några av de mest utsatta. När Zemarai, som arbetat på SAK i över tre decennier, blickar tillbaka på sin karriär är de starkaste minnena från tiden på programmet för personer med funktionsnedsättning. Möten med barn som ena året suttit bortglömda i ett hörn för att nästa glädjestrålande komma springande mot besökarna, dem glömmer han aldrig.

EXAKT HUR VÄGEN SER UT framåt vet vi inte än. Tiden för att smugla mediciner och bedriva bistånd under radarn är för länge sedan förbi. Men det ligger i vårt DNA att finnas i Afghanistan, för de mest utsatta.

I Kabul kände Zemarai sorg den där dagen i juli. Sorg för afghanerna som lider så mycket. Men sedan: Beslutsamhet, hopp och optimism. ”Vi har bönerna från miljontals människor ur våra målgrupper. Vi kommer att överleva och vi kommer att vara tillbaka på banan.”

För de böernas skull, för människorna som ber dem, kommer SAK alltid hitta en väg framåt. ●

” Det ligger i vårt DNA att finnas i Afghanistan, för afghanerna. För de mest utsatta.

Eva Kellström Froste

Eva Kellström Froste
Redaktör Afghanistan-nytt

FOTO: MALIN HOELSTAD

Regeringen ser över biståndet.

FOTO: NINNI ANDERSSON/REGERINGSKANSLIET

Oro att svenska intressen styr bistånd

SOM MÅNGA ANDRA civilsamhällesorganisationer väntar SAK med oro på de omfattande förändringar av det svenska biståndet som regeringen indikerat ska komma. En tydlig kursändring är att man vill finna synergier mellan biståndet och andra politikområden, i synnerhet utrikeshandel och

migration. Vi oroar oss för att en sådan förändring riskerar ge svenska intressen företräde framför människors behov och att prioriteringen av samarbetsländer sker utifrån möjlighet att växla från bistånd till handel. Inför att det reformerade biståndet ska slås fast under hösten hoppas vi att reger-

ingen lyssnar på SAK och de många andra röster som vädjar om att Sverige inte ska överge biståndets övergripande mål: att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck.

KARIN LIDSTRÖM
POLICYRÅDGIVARE SAK (VIK)

AKTUELLT I AFGHANISTAN

Familjer i Jalalabad får sin sista mat-ranson av World Food Programme. Sedan är pengarna slut.

FOTO: WFP/MOHAMMAD HASIB HAZINYAR

Avrättningar trots amnesti

I en rapport från FN:s insats Unama granskas brott begångna mot personer som arbetade för den tidigare regeringen eller dess styrkor, vilka utlovats amnesti av talibanerna. Mellan 15 augusti 2021 och 30 juni 2023 har talibanstyret varit ansvarigt för 218 utomrättsliga avrättningar, 14 försvinnanden, över 144 fall av tortyr och kränkande behandling och 424 godtyckliga gripanden.

WFP kan tvingas lämna landet

WFP, FN:s livsmedelsprogram, varnar för att det kan behöva lämna Afghanistan. WFP har aldrig tidigare haft så stora problem med finansiering under sin 60-åriga historia.

– Vi är i en desperat situation, sade WFP:s vd Cindy McCain i en intervju med ABC.

I september tvingades organisationen minska antalet människor som skulle få mat i Afghanistan med två miljoner, vilket innebär att tio miljoner afghaner hittills i år blivit utan det stöd de annars skulle ha fått. Cindy McCain säger att programmet i

Afghanistan inte har tillräckligt med pengar för att ta sig igenom oktober.

– Om vi inte kan få finansiering till Afghanistan, måste vi dra oss ur helt och hållet.

Hon påpekade att kvinnor har svårt att arbeta och att kvinnor och barn fått mat genom livsmedelsprogrammet.

– Om vi måste dra oss ur kommer svält och hungersnöd att bli resultatet.

Samtidigt som behoven ökar i världen har bidragen till organisationen minskat betydligt. WFP måste för första gången på många år skära ner på mat- och kontantstöd till människor i världens fattigaste länder. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Ökande produktion av metamfetamin

Afghanistan är den snabbast växande producenten av metamfetamin, enligt en rapport från FN:s kontor mot narkotika och brottslighet, UNODOC. Metamfetamin i Afghanistan görs oftast av legalt tillgängliga substanser eller utvinns ur växten efedra som växer vilt. Enligt rapporten innebär produktionen ett ökande hot mot hälsa och säkerhet både nationellt och i regionen. Metamfetamin som misstänks komma från Afghanistan har beslagtogs i EU och östra Afrika.

I KORTHET

Partier förbjuds

POLITIK Talibanstyret har förbjudit alla politiska partier med hänvisning till sharia. "De tjänar inte det nationella intresset, och nationen uppskattar dem heller inte", sade justitieministern Abdul Hakim Sharaee.

Hår beslagtogs

HANDEL Handel med hår har förbjudits. Vid ett tillslag vid Ghulam Khan-gränsen beslagtogs över ett ton hår som skulle smugglas till Pakistan.

750 smaragdgruvor

EKONOMI Lokala myndigheter i Panjshir har utfärdat 200 licenser för utvinning av smaragder, och ytterligare 300 licenser kommer snart att utfärdas. Enligt det lokala styret finns det 750 smaragdgruvor i provinsen.

Medicinalväxt och krydda.

Lukrativ växt

JORDBRUK Jordbruksministeriet satsar på att öka odlingen av dyvelsträck i hela landet. I år har planteringar skett på tusen hektar. Förra året exporterades dyvelsträck till ett värde av 129 miljoner dollar.

Gräns stängd

KONFLIKT Den viktigaste gränsövergången mellan Afghanistan

och Pakistan var stängd i nio dagar i september efter skottlossning mellan ländernas gränsstyrkor. Stängningen orsakade stora ekonomiska förluster eftersom hundratals lastbilar med exportvaror stoppades.

Export ökar

HANDEL Under årets första fyra månader ökade exporten med 4 procent jämfört med samma period året innan, rapporterar Världsbanken som tagit del av uppgifter från den afghanska tullen. Tillväxten beror främst på handel med kol och textilier.

Över tusen döda

KONFLIKT 1 095 personer har dödats och 2 679 skadats av sprängmedel mellan 15 augusti 2021 och 30 maj i år, enligt en rapport från FN:s insats, Unama.

”Intresset för affärer har ökat bland kvinnor de senaste två åren. Kvinnor spelar en avgörande roll för handel, investeringar och ekonomisk utveckling i landet.

SALMA YUSUFZAI, vd för Afghanistans kvinnliga kommerskollegium (AWCCI)

Talibaner i Qatar på möte med USA

Amir Khan
Muttaqi.

FOTO: WAKIL KOHSAR, AFP/TT

Representanter för talibanstyret och USA träffades i Qatar för samtal under två dagar i juli. De diskuterade bland annat mänskliga rättigheter, de ekonomiska sanktionerna, centralbankens frysta reserver, Afghanistans ekonomi och kampen mot narkotika.

Den amerikanska delegationen ska ha lyft bristen på mänskliga rättigheter, i synnerhet kvinnors och flickors, förtroendeskapande åtgärder för att stödja det afghanska folket samt behovet av att stödja biståndsorganisationer och FN-organisationer.

Talibanernas utrikesminister Amir Khan Muttaqi framhöll vikten av att ge Afghanistan tillgång till de frysta tillgångarna och häva svartlistningen av talibaner.

FOTO: ABDUL MAJEED, AFP/TT

Den 31 juli dödades minst 54 människor i ett självmordsdåd mot ett politiskt möte i Bajaur i Pakistan.

Sämre relationer med Pakistan

Talibanstyrets relationer med grannlandet Pakistan blir allt sämre på grund av återkommande attacker inne i Pakistan. I den senaste dödades minst 54 människor i ett självmordsdåd i distriktet Bajaur nära den afghanska gränsen. Islamiska staten i Afghanistan, ISKP, tog på sig dådet. Pakistans ledning anklagar talibanstyret för att inte ha tillräcklig kontroll över gränsen och inte göra tillräckligt för att stoppa väpnade grupper från att ta sig in i Pakistan.

Förutom ISKP handlar det också om pakistanska talibaner, TTP, som utfört över 300 attacker i år och som enligt Pakistans regering opererar från afghanskt territorium. Talibanledningen tillbakavisar anklagelserna.

Skönhetssalonger förbjuds

Talibanstyret har förbjudit skönhetssalonger, med hänvisning till att deras tjänster är förbjudna enligt islam och att de skapar ekonomiska problem för brudgummens familj. Det innebär ännu en inskränkning av kvinnors möjligheter att försörja sig. Tjänster som talibanerna anser inte är förenliga med islam är bland annat formande av ögonbryn, hårförlängning och sminkning.

1
miljon

kvadratmeter afghanska mattor exporterades förra året, enligt mattillverkarnas förbund.

De flesta föll offer i nya attacker, men 639 dödades eller skadades av sprängmedel som låg kvar sedan tidigare.

Kvinnor stoppas

TURISM Kvinnor ska stoppas från att besöka nationalparken Band-e Amir i Bamiyan, enligt ett beslut från ministeriet för dygd och motverkande av synd. Motivet uppges vara att kvinnor inte iakttagit korrekt hijab när de besökt området.

18 gripna på IAM

BISTÅND 18 biståndsarbetare på International Assistance Mission har gripits, anklagade för att propagera för kristendom. En av de gripna är utlänning. IAM hävdar att de enbart arbetar med bistånd, och uppger att de varit i Afghanistan sedan 1966.

FOTO: CARL MONTGOMERY, CC

Nationalparken Band-e Amir dit kvinnor inte längre är välkomna.

Debatt på FN-möte

OMVÄRLD Afghanistan diskuterades av FN:s generalförsamling, utan närvaro av de facto-styret. Den humanitära situationen, krav på en inkluderande regering och kvinnors rättigheter togs upp.

IS-ledare dödade

TERRORISM Talibanerna har under 2023 dödat åtta ledare för

Islamiska staten i Afghanistan, enligt Thomas West, USA:s särskilda representant för Afghanistan. Han noterar att IS-attackerna mot afghanska civila minskat.

Lagliga smaragder

EKONOMI Smaragder från Panjshir såldes enligt myndigheterna för första gången lagligt i en auktion för cirka 3,4 miljoner

kronor. Tidigare ska smaragder från Panjshir ha smugglats och sålts under falsk flagg.

710 000 återvände

MIGRATION Omkring 710 000 afghanska migranter återvände från Iran under det första halvåret, både frivilligt och ofrivilligt. Det rapporterar FN:s flyktingorgan UNHCR.

Avokado på prov

JORDBRUK För första gången görs försök att odla avokado i Afghanistan. Myndigheterna i Nangarhar har planterat avokadoträd längs provinssens kanaler och hoppas kunna skörda om två-tre år, om allt går bra.

Vete skördas på ett fält som drabbats av torka i provinsen Balkh. FOTO: ALI KHARA, REUTERS/TT

A photograph showing three farmers in a dry, brown field. They are bent over, working with the sparse, dry vegetation. The farmer on the left is wearing a white head covering and a light-colored shirt. The middle farmer is wearing a dark jacket and a dark head covering. The farmer on the right is wearing a blue jacket and a light-colored head covering. The background is a vast, flat, brown landscape under a clear sky.

HÖJD TEMPERATUR SLÅR HÅRT MOT JORDBRUKET

I Afghanistan är effekterna av klimatförändringarna redan tydliga. Om inget görs kommer det att få allvarliga konsekvenser för människors möjlighet att försörja sig, men den internationella finansieringen av klimatanpassningsprojekt har lagts på is.

TEXT **GÖRREL ESPELUND**, FRILANSJOURNALIST

Afghanistan är ett av de länder i världen som släpper ut minst koldioxid per person, samtidigt som dess befolkning redan drabbas hårt av de effekter som klimatförändringarna för med sig. Temperaturen i landet har stigit med 1,8 grader sedan 1950 – vilket är betydligt mer än det globala genomsnittet.

– Klimatförändringarna drabbar hela landet, men dess effekter märks olika mycket i olika regioner, säger Shafiqullah Sharifi, som leder SAKs program för landsbygdsutveckling.

– Olika områden drabbas också på olika sätt. Torka ser vi nästan över hela landet men värst drabbat är de västra och nordvästra delarna medan översvämningar är vanligast i de bergiga områdena i öst och nordöst, säger han.

EFFEKTERNA AV klimatförändringarna visar sig på många olika sätt: översvämningar, långvarig torka, snabbt smältande glaciärer, och förhöjda temperaturer. Experterna understryker att exempelvis torka inte är något ovanligt i Afghanistan, men att torrperioderna nu är längre och oftare förekommande. Även de naturliga väderfenomenen La Niña, som brukar innebära torrare väder i Afghanistan, och El Niño, som förväntas komma med mer regn, förvärras och intensifieras med den globala uppvärmningen.

I ett land där majoriteten av invånarna lever på jordbruk och är beroende av regelbundna regn för att klara sin försörjning, är konsekvenserna enorma.

Najibullah Sadid som är vattenexpert och forskare med bas vid institutet BAW i Tyskland förklarar att den

Najibullah Sadid

årliga nederbörden inte förändras särskilt mycket om man tittar på hela landet, men regnmönstren har förändrats. Vissa landsdelar får väldigt mycket regn, andra ingenting alls, och de långsamma, stilla regnen har bytts ut mot kraftiga, lokala skurar.

– Vi ser också att det regnar mer än det snöar och det är inte bra för jordbruket. Regnvatten rinner snabbt bort eftersom det inte finns någon infrastruktur för att tillvarata det, medan snö som faller i bergen normalt sett är en naturlig vattenreserv, säger han.

Smältvatten från bergstrakterna har tidigare använts för att bevattna sommargrödorna, men om det inte snöar tillräckligt mycket så försvinner den möjligheten. Enligt FN:s jordbruksorgan FAO förväntas spannmålsskörderna 2023 ligga under det normala.

I takt med att det blir svårare att odla

försämras afghanernas försörjningsmöjligheter, inte minst på landsbygden. I klimatförändringarnas spår följer därför ökad matosäkerhet som i förlängningen kan leda till folkomflyttningar, främst inom landet men också regionalt.

– I tider av torka ser vi att folk söker sig till städerna, vilket ökar trycket på tätorternas redan begränsade resurser, säger Najibullah Sadid.

AFGHANISTAN RÄKNAS också till ett av de länder i världen som är mest sårbart och minst förberett för extremväder. Landet hamnar på plats 179 av 185 i ND-Gain, ett klimatanpassningsindex som rankar världens länder efter hur väl rustade de är för att hantera klimatförändringarna, och som sammanställs av University of Notre Dame i USA.

– Vi måste hitta ett sätt att hjälpa det af-

64%

av de afghanska hushållen var drabbade av torka under 2022.

Motsvarande siffra 2021 var 39 procent. KÄLLA: UNOCHA

Bättre vattensäkerhet är ett sätt att göra lokalsamhällena mindre sårbara för klimatförändringarnas effekter. Byn Kong Jagathu har fått tillgång till rent vatten efter att SAK och FN-programmet Abadei byggt vattenledningar i området. Barnen i byn har klättrat upp på en vattentank.

FOTO: ELISE BLANCHARD

ghanska folket att hantera och klara att stå emot klimatförändringarna. Det här är en fråga som måste särskiljas från politiken. Klimatförändringarna drabbar den afghanska befolkningen, och det går inte att vänta, säger Najibullah Sadid.

Det finns visserligen, påpekar han, mindre projekt som finansieras med utländska medel, men inga storskaliga program för att stödja en anpassning till, och begränsning av, klimatförändringarna.

Esmatullah Khyber, forskare med fokus på klimatförändringar vid University of East Anglia i Storbritannien, tror att medvetenheten hos många afghaner är låg – även bland den utbildade delen av befolkningen.

– Men jag klandrar dem inte, det handlar mycket om en avsaknad av information. Befolkningens fokus är på det ekonomiska läget och säkerhetssituationen, precis som det varit under decennier, säger han.

Den ekonomiska krisen är ett mer akut vardagsproblem och klimatförändringar är inget som folk går och tänker på, även om de utstår svår torka och kraftiga översvämningar, menar Esmatullah Khyber.

– Samtidigt skulle stora delar av befolkningen behöva lära sig att anpassa sig till den rådande verkligheten, som ett slags överlevnadsstrategi för att bättre stå emot torka och missväxt, och därmed kunna trygga sin försörjning, säger han.

Esmatullah Khyber

Sedan talibanerna tog över makten i Afghanistan, har det internationella samfundet begränsat sitt stöd till humanitärt bistånd med syftet att upprätthålla liv. Det innebär att i princip alla utvecklingsprojekt har lagts på is. Under de tidigare regeringarna (2001–2021) fanns flera internationellt finansierade projekt som bland annat var inriktade på vattenförsörjning, bevattningssystem för jordbruket, dammbyggen och en förbättrad matsäkerhet. De senaste två åren har penningflödena till olika klimatanpassningsprojekt sinat. Enligt den statliga institutionen Nepa (National Environmental Protection Agency) har 32 klimatinriktade projekt till ett värde av 800 miljoner dollar lagts på hyllan på grund av brist på finansiering.

Inte heller har Afghanistan tagit del av pengar från FN:s gröna klimatfond som ska hjälpa utvecklingsländer att minska sina utsläpp och bli mer motståndskraftiga.

I SAMBAND MED FN:s årliga klimatmöte COP27, som hölls i Egypten i fjol, uppmanade FN-insatsen i Afghanistan, Unama, till en brådskande kraftsamling för att ”stoppa den förödande inverkan som klimatförändringarna har i ett av världens minst förberedda länder”. Men det fanns ingen officiell representant från Afghanistan på plats vid klimatmötet eftersom talibanstyret inte erkänns internationellt. Sannolikt kommer mönstret att upprepa sig vid COP28 som är planerat till december i år.

– Det internationella samfundet skulle kunna spela en avgörande roll med olika anpassningsprojekt med fokus på hållbart jordbruk, förnybar energi och kunskapsöverföring. Klimatanpassningsprojekt borde ses som en del av den humanitära hjälpen. Som ett sätt att göra humanitärt bistånd mer hållbart, säger Esmatullah Khyber.

Han får medhåll av flera afghanska klimatforskare och vattenexperter som me-

nar att världen måste hitta sätt att arbeta med talibanstyret i klimatfrågan. ”Medan flera internationella hjälporganisationer av förklarliga skäl tvekar att ingå partnerskap med en notoriskt brutal regim har varken Afghanistan eller världen råd att ignorera landets föråldrade vatteninfrastruktur och krympande sjöar,” sammanfattar online-tidningen Undark forskarnas åsikter.

TALIBANSTYRET har heller inte varit proaktivt i klimatfrågan. När talibanerna kom till makten skrotade de landets vattenmyndighet, och några av nyckelpersonerna som sysslade med klimatfrågor har ersatts av religiösa ledare.

Samtidigt är landets vattenförsörjning ett av de mest akuta problemen. Det handlar om att bättre hushålla med befintligt vatten, inte överutnyttja grundvattnet och bygga reservoarer för att fånga upp regnvatten. De dammar som finns är gamla och fulla med sediment vilket gör att vissa av dem tappat uppemot 50 procent av sin ursprungliga kapacitet.

– De facto-styret har gjort ett par saker, bland annat bromsat avskogningen och fört en diskussion om grundvattnet, men detta är små steg och det finns ingen strategisk plan, säger Shafiullah Sharifi, chef för SAKs program för landsbygdsutveckling.

De mindre klimatprojekt som det internationella samfundet driver är långt ifrån tillräckliga, menar han.

– Jordbruket är ryggraden i ekonomin och det finns stora möjligheter att arbeta med klimatfrågan på det här området. Afghanistan har exempelvis tillräckligt med vatten, om vi kan kontrollera det med hjälp av anpassade avrinningsområden och bevattningssystem. Sedan behövs ökad kunskap om effekterna av klimatförändringar och hur dessa kan förhindras. Det här är ett område där internationella givare skulle kunna göra stor nytta, säger Shafiullah Sharifi.

SAK DRIVER en rad olika program för att minska klimatriskerna, och förbättra klimatanpassningen.

– Om inte mer arbete görs på det här området kommer vi att se stora folkflyttningar i framtiden, och ekonomin kommer att bli lidande. Folks hälsa, inkomst och matsäkerhet kommer att påverkas negativt. Jag ser framför mig en rad sociala problem i spåren av klimatförändringarna. Kanske till och med konflikter, säger Shafiullah Sharifi. ●

SAKs program ska minska sårbarhet på landsbygden

SAK arbetar på flera olika sätt inom sitt program för landsbygdsutveckling och UNDP:s program Abadei för att bygga motståndskraft, eller resiliens, mot effekterna av klimatförändringarna och andra naturkatastrofer.

Det handlar bland annat om att bygga och underhålla små bevattningskanaler som fångar upp regnvatten, utbildar befolkningen i nya hållbara jordbruksmetoder, och skydda vattenkällor. Sammantaget ska de olika aktiviteterna bidra till att förbättra befolkningens möjlighet till en tryggare matförsörjning och möjlighet att upprätthålla en inkomst. Vissa av klimatprojekten har utformats för att dämpa effekterna av klimatförändringarna, exempelvis genom att förbättra flodbankar och bygga skyddsvallar.

– På den afghanska landsbygden är människor till stor del beroende av jordbruk. På grund av torkan använder människor grundvattnet till bevattning, vilket förvärrar problemen, säger Shafiullah Sharifi, chef för SAKs landsbygdsutvecklingsprogram.

Shafiullah Sharifi

OMER GUL OMERI, projektledare för landsbygdsutveckling på kontoret i Wardak, berättar att deras projekt bidrar till att förbättra hantering av vatten och undvika slöseri.

– Våra projekt bidrar till att minska vattenavrinning och förbättrar kapaciteten att samla och förvara vatten, och förbättrar grundvattennivån.

– De förhindrar också att jordbruksmark förstörs på grund av skyfall och översvämningar. En annan del i programmet är att stärka möjligheter till försörjning, vilket också minskar sårbarheten för extrema händelser utanför lokalsamhällets kontroll, berättar Omer Gul Omeri. ●

**GÖRREL ESPELUND
MOHAMMADULLAH KAMAL**

25

av 34 provinser är drabbade av torka i antingen allvarlig eller katastrofal grad, vilket påverkar över 50 procent av befolkningen.

KÄLLA: UNOCHA

Vattenbristen har lett till problem för jordbruket och även till konflikter mellan de boende i distriktet Dawlatabad i provinsen Balkh. Med lokal arbetskraft har SAK och FN-programmet Abadei byggt nytt och lagat och rensat en befintlig kanal för att råda bot på problemet. FOTO: HAJI MOHAMMAD

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

Amanullah Khaksaar bor i en av byarna där SAK drivit ett projekt med att gräva diken.

Qazi Hewadullah vid dräneringstunnlarna som ska leda om vattnet vid översvämningar.

Dikena ska fånga upp vattnet vid översvämningar så att det sipprar ner i marken och fyller på grundvattnet i stället för att forsa förbi och lägga odlingar under vatten.

Diken, tunnlar och reservoarer skyddar från översvämningar

När regnet väl kommer är marken så torr att den inte kan ta emot allt vatten. Följden av det blir översvämningar som förstör odlingar och hem. I olika typer av SAK-projekt i det bergiga distriktet Chak i provinsen Wardak sparas eller leds vatten därför om.

I byn Seyab Kodai har djupa diken grävts för att ta hand om vattnet vid översvämningar och för att fylla på grundvattentillgångarna. De gör det möjligt för jorden att absorbera vattnet i stället för att det ska forsa vidare utan att ta sig ner under jorden och fylla på grundvattnet. Diken och reservoarer har grävts i bergiga områden.

– Dikena hindrar att vår mark läggs under vatten vid översvämningar. Dessutom innebär det att 15 personer fått arbete. Människorna här är mycket fattiga så det betyder mycket, berättar Amanullah Khaksaar, en av byborna.

– En annan fördel är att grundvattnet fylls på. Vi arbetade med dikena under vintern, och då fylldes vattnet på i våra brunnar.

” När regnet kommer är landytan så torr så att vi får översvämningar, och det förstör våra marker, hus och skogar.

Amanullah Khaksaar

Arbetet har pågått i sju månader, hittills har 3 000 diken grävts. I hela projektet har 21 750 diken grävts vid 29 byar i distriktet Chak och Jalriz.

AMANULLAH KHAksaar har märkt av klimatförändringarna.

– Vattennivån har sänkts, värmen har stigit. Så vi har torka. När regnet kommer är landytan så torr så att vi får översvämningar, och det förstör våra marker, hus och skogar.

– Genom att vi bygger fler diken så kommer vi att förhindra det, hoppas jag.

Faridullah bor i byn Gardan. Där har SAK låtit bygga reservoarer som fylls med

regnvatten under regnsäsongen och motverkar att vattenkällor torkar ut.

– När vi började arbeta med reservoaren i vår by gjorde folk narr av oss, de skrattade och sa att det inte skulle fungera. Men i våras blev de överraskade, eftersom de såg att en källa som varit nästan helt uttorkad nu fylldes med vatten, som ett resultat av att reservoaren byggts bredvid, säger Faridullah.

Han berättar att vattnet nu kommer till byn via ett rör och att alla är positiva till att reservoaren byggts.

– Reservoarerna är väldigt viktiga projekt för att få upp vattenståndet under mark. 24 arbetare från olika byar har arbetat med projektet, och vi har färdigställt 40 reservoarer på olika platser. Platserna har föreslagits av bybor och valts ut av SAKs tekniker.

– Vi har alla erfarenhet torka, väldigt varma årstider och ibland väldigt mycket regn. Det påverkar vårt liv. I vissa områden har människor inte tillgång till vatten för sig själva eller sina djur.

Faridullah berättar att de har byggt reservoarerna på platser där det fanns stort

» behov av dem, nära byarna vid källorna eftersom de torkade ut. De har också byggt högre upp i bergen där herdarna och djuren inte hade tillgång till vatten och herdarna var tvungna att gå till byn för att hämta det.

I BYN SHALI har SAK byggt dränerings-tunnlar som ska leda bort vatten och skydda byn från översvämningar.

– Det här projektet är livsviktigt för oss. De flesta i byn är bönder och lever på jordbruket. Vi hade stora problem med att bevattningskanalerna förstördes av översvämningar. Det hände varje år. Vi i byn var tvungna att arbeta i veckor för att laga bevattningskanalerna med lera och stenar. Det är ungefär 140 hektar land som får vatten via kanalerna. Över 350 hushåll kommer att dra nytta av att tunnarna skyddar bevattningskanalerna, säger Qazi Hewadullah, en av de boende i Shali.

Han säger att han har märkt av klimatförändringarna. Temperaturen har stigit och översvämningarna blivit fler. Under tiden som tunnarna byggdes drabbades bygget två gånger av översvämningar.

– I hela Afghanistan är arbetet med att hantera och förvalta vatten på en mycket låg nivå. Det finns inga träd i bergen, därför blir det översvämningar när det regnar, berättar han.

Bland annat efterlyser Qazi Hewadullah byggen av mindre dammar som kan hantera, spara och fördela vatten vid mycket regn, något som det råder brist på och som skulle behövas i de bergiga områdena. SAK bygger några sådana dammar, men inte i den här byn. ●

MOHAMMADULLAH KAMAL

SAKS REGIONKOMMUNIKATÖR I WARDAK

Faridullah vid en av vattenreservoarerna i närheten av hans by.

FOTO: QUDRATULLAH ATTAYE

Neamattullah, byäldste i Taloka i provinsen Kunduz, hoppas att byborna ska lära sig mer om hur klimatförändringarnas effekter kan hanteras.

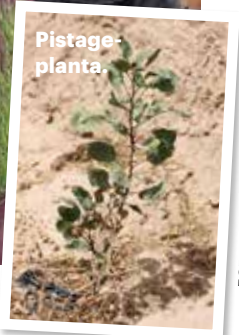

FOTO: JAN MOHAMMAD NABIZADA

Trädplantering skyddar och skapar levebröd

För att skapa motståndskraft mot översvämningar bedriver SAK olika projekt för att återställa miljön. En viktig insats är trädplantering.

Decennier av krig och okontrollerad nedhuggning av skog och annan växtlighet har bidragit till att tidigare gröna kullar blivit karga och uttorkade. Med det ökande antalet kraftiga skyfallen ökar risken för översvämningar eftersom den torra jorden inte kan ta emot allt vatten.

Genom FN-programmet Abadei planteras 7 500 pistageträd och dyvelsträcksbuskar på de torra bergssluttningarna i Lala Maidan i provinsen Kunduz. En djup brunn har grävts för att förse planteringarna med vatten.

– Året efter, 2022, var kullarna gröna och det förhindrade översvämningar som tidigare orsakat stora problem för de boende i området, enligt Ruholla Azizi på Abadei-projektet.

HAN BERÄTTAR att det finns stor efterfrågan på grödorna, så projektet stärker även befolkningens möjligheter att klara sig ekonomiskt.

– Inom några år kommer grödorna att ha inneburit att lokalbefolkningen fått bättre ekonomiska förutsättningar och de-

” Nu är kullarna gröna igen. Vi hoppas att vi slipper drabbas av skador efter översvämningar. **Mohammad Ibriahim**

ras levnadsvillkor kommer att ha förbättrats märkbart, berättar han.

MOHAMMAD IBRIAHIM är en av de boende i Lala Maidan.

– Nu är kullarna gröna igen. Vi hoppas att vi slipper drabbas av skador efter översvämningar. Tidigare har översvämningar förstört våra odlingar och hus, men sedan planteringen av träden och buskarna har det inte hänt igen. Rötterna från pistageträden och dyvelsträcksbuskarna tar hand om vattnet, säger han.

I ett annat projekt har 1 800 växter planterats på offentliga platser i Kunduz, för att få tillbaka grönskande miljöer i den allt varmare miljön. Under kriget försvann en hel del av växtligheten. ●

JAN MOHAMMAD NABIZADA

KOMMUNIKATÖR PÅ SAK/ABADEI

Kris för SAK efter koranbränningar

Koranbränningarna i Sverige höll i somras på att få till följd att SAK inte längre skulle få verka i Afghanistan. Strax före den krisen kom en order från talibanerna att lämna över skolor till nationella organisationer.

Den 11 juli utfärdade de facto-styret i Afghanistan ett direktiv som stoppade ”alla Sveriges verksamheter i Afghanistan”. Detta var en reaktion på koranbränningen i Stockholm den 28 juni. Talibanerna krävde att aktiviteterna stoppas tills den svenska regeringen ber om ursäkt till världens muslimer. Initialt var det oklart om det var SAKs verksamhet som åsnyttades, men det visade sig vara fallet.

– Ganska snabbt kom insikten att det här var en av den största, om inte den största, krisen vi haft någonsin, berättar Andreas Stefansson, SAKs generalsekreterare.

– Det var en chock. Vi har ett grundmurat förtroende och acceptans hos befolkningen, vi har alltid kunnat navigera genom alla regimskiften, krig och oroshårdar med bibehållen trovärdighet. Var det här den kris som skulle få oss på fall?

SAKS LEDNING, i Sverige och i Afghanistan, började direkt arbeta för att hitta vägar framåt. SAK försökte nå ut med budskapet att den är en självständig biståndsorganisation och inte en del av den svenska regeringen. SAK har också fördömt koranbränningarna. Kontoren i Afghanistan stängdes tillfälligt och personalen fick arbeta hem-ifrån. Vissa delar av verksamheten pausades, men elever och lärare gick fortfarande till skolan, och patienter fick vård.

SAKs ledning sökte kontakt med talibanernas högsta ledning. Så småningom utkristalliserade sig en tänkbar lösning: ett namnbyte i Afghanistan. Sveriges anseende har tagit så allvarlig skada i den muslimska världen att ordet ”Swedish” i namnet visade sig innebära ett hinder för att kunna fortsätta. Efter att ha fått styrelsens godkännande har nu en process påbörjats i Afghanistan för att byta namn där till Solidarity Committee for Afghanistan.

En viktig faktor på vägen mot en lösning är det lokala stödet, framhåller Andreas Stefansson:

– Vi vet att det har skickats delegationer till Kandahar, och man har uppvaktat

Talibanerna har bestämt att alla skolor ska nationaliseras. Av de cirka 6–8 miljoner barn som går i skolan i Afghanistan uppskattas omkring 600 000 elever gå i skolor som drivs av internationella organisationer.

FOTO: MUNISA RASHID

beslutsfattare i såväl Kabul som ute i provinserna. Det tror jag också påverkar talibanledningen, de förstår att det är en angelägen fråga för lokalbefolkningen.

SAKs uppdrag och värderingar är desamma. I skrivande stund är två tredjedelar av verksamheten igång. Det finns inga planer på att byta namn i Sverige.

I JUNI MEDELADE talibanledningen att skolorna ska nationaliseras. Den beordrade internationella organisationer att lämna över sina skolor till lokala organisationer eller myndigheter. SAK ser nu över vilka aktörer som skulle kunna ta över som genomförande partners, och hur det kan göras med bibehållna principer och värderingar. Samtidigt görs en översyn av hela

utbildningsprogrammet och vilken roll SAK kan ha i framtiden. Det är en stor förändring för SAK.

– Egentligen är det inget märkligt med att ett land vill ha kontroll över sin utbildningssektor. Det är så man formar framtidens medborgare. Men just därför ser vi också risker, säger Andreas Stefansson.

Det finns en farhåga att utbildningen blir mer radikaliserad och går i en riktning där grundläggande undervisning tonas ner till förmån för religion.

– Det viktigaste är inte att just vi har egna skolor utan att barnen kan få en framtid – hur kan vi främja att de får en adekvat och kvalitativ utbildning och kan påverka sina egna liv? ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

BILDEN

KABUL I somras arrangerade unga afghaner en bok- och konstutställning i Kabul med namnet "Den smarta vägen" för att uppmuntra kvinnor att skapa konst och unga att läsa. Över 20 kvinnor ställde ut sin konst. Shakar Rustami (till vänster) och Zulaikha Amini (i mitten) var två av arrangörerna.

FOTO: SAMIULLAH POPAL, EPA/TT

Misstänksamhet försvårar för bistånd

Talibanernas syn på bistånd är komplicerad. Å ena sidan är biståndet avgörande för att kunna leverera utbildning, sjukvård och arbetstillfällen. Utländskt bistånd har starkt bidragit till att hålla ekonomin flytande, bland annat genom att flyga in kontanter.

Å andra sidan är många talibaner i ledande positioner djupt misstänksamma mot biståndsaktörer och mot givarnas motiv till bistånd, eftersom givarna inte erkänt talibanernas regering. Samtidigt som talibanstyret vill ha bistånd, vill det också ha inflytande över hur det används.

För att undersöka orsaken till misstänksamheten och de ökade restriktionerna gentemot biståndsaktörer har 16 företrädare från de facto-myndigheterna i sex provinser intervjuats, samt biståndsarbetare och människor ur lokalsamhället.

TALIBANERNAS misstänksamhet och fientlighet gentemot bistånd har sin grund i två huvudsakliga narrativ.

Det ena är att biståndsarbetare är spioner eller på annat sätt allierade med utländska intressen som vill främja antimuslimska värderingar, och därmed tydligt eller underförstått vill underminera talibanstyret.

Under krigsåren var det en relativt utbredd tro bland talibaner att biståndsarbetare från NGO:er (ickestatliga/ideella organisationer) var spioner och specifikt att de assisterade de internationella trupperna genom att informera om var talibankrigare fanns inför drönarattacker.

En del av de intervjuade tror att NGO:er fortfarande samlar in underrättelseinformation.

De intervjuade hade svårt att skilja på biståndsorganisationerna och de regeringar som finansierade deras bistånd, och många såg biståndsaktörerna som underordnade de västerländska ländernas intressen.

Uttalanden från FN och ideella organisationer om den humanitära krisen har inte heller fallit i god jord. Snarare än att se uttalandena som ett sätt att uppmärksamma de humanitära behoven i Afghanistan, ansåg många talibaner att de underminerade emiratet. Beskrivningarna av nöden ansågs överdrivna. En del beskrev det som att biståndssamhället ville tävla med regimen och upprätta ett parallellt styre.

DET ANDRA NARRATIVET pekar ut biståndsarbetare som korrupta profitörer. Lokala företrädare talade om slöseri med biståndsmedel och brist på transparens.

Det fanns även en känsla av att bistånd var en industri som var mer intresserad av att behålla flödet av gi-

varnas pengar än av att komma åt orsakerna till det humanitära behovet.

Talibanerna rättfärdigar regleringen av biståndsaktörer med att de är bekymrade över korruption. Biståndsarbetarna å sin sida anser att många av talibanernas krav innebär otillbörlig inblandning, och hindrar därför försöken att påverka till exempel valet av målgrupper, programinnehåll och anställningar.

Under intervjuerna kom det ofta upp en känsla av att nationell stolthet och självförsörjning stod på spel. Afghanistan är i hög grad beroende av bistånd, något som många afghaner länge känt harm över. Talibanernas försök att kontrollera bistånd har delvis sin grund i detta. I intervjuerna framkom en underliggande tanke att Afghanistan skulle kunna överleva utan det bistånd landet får i dag. Det har också noterats i flera uttalanden från talespersoner nyligen.

Talibanernas brist på förståelse av biståndsvärlden förstärker deras misstankar att biståndsarbetare har dolda motiv eller av andra skäl inte är pålitliga.

Biståndsarbetare har kanske heller inte i tillräckligt hög grad försökt förklara hur de arbetar och värdet i det. Men även när de gör det, riskerar det att missförstås. När en biståndsarbetare försökte förklara vikten av de humanitära principerna och av oberoende, blev reaktionen fientlig. "Oberoende" tolkades som motstånd mot staten. För ett styre som kämpar för att få kontroll över hela landet och som är misstänksamt mot alla som försöker arbeta utanför talibanernas system, är reaktionen inte överraskande. Den visar dock på den avgrund som finns mellan biståndsarbetets och talibanernas logik.

MEN ÄVEN biståndsarbetare saknar förståelse för hur talibanerna fungerar.

Många biståndsarbeters kontakter med regeringstjänstemän är tillfälliga och orsakade av akuta behov. Det finns inte mycket diskussion mellan biståndsaktörer och företrädare för talibanerna om de internationella normer som styr bistånd och hur det kan skilja sig från vad landets styre vill ha. Samtidigt som vissa aktörer har erfarenhet av att förhandla med talibaner sedan flera decennier, har andra varit mer försiktiga med att ha kontakter med talibanstyret.

En del av detta kan bero på givarnas restriktioner och en rädsla att givarna ska tolka kontakter med talibanerna som att biståndet gynnar dem. Denna rädsla har kylt ner den dialog om biståndet om faktiskt är operativt nödvändig.

Både talibanstyret och givare bedriver politiskt spel med livsavgörande bistånd.

Kvinnor i Kandahar får mat som akut nödhjälp. En orsak till talibanernas misstänksamhet gentemot det internationella biståndet är att det sidsteppar de facto-styret och till stor del är kortsiktigt.

FOTO: SANAULLAH SEIAM, AFP/TT

Biståndsorganisationer har också hamnat i kläm mellan stora geopolitiska spänningar.

Genom att använda bistånd som påtryckningsmedel har givarna underminerat påståenden om att bistånd ges på ett oberoende och neutralt sätt. Talibanerna tar ut sin frustration över sin internationella isolering på de enda symbolerna för det internationella samfundet som finns kvar i Afghanistan: FN och de ideella organisationerna. Både talibanstyret och givare bedriver politiskt spel med livsavgörande bistånd.

DET ÄR VIKTIGT att förstå vad som ligger bakom talibanernas uppfattningar och agerande, även om möjligheterna att påverka emiratet fortsätter att krympa. Utan effektiva åtgärder kan misstroendet minska stödet till dem som behöver det mest

Trots allt är det många talibaner, på alla nivåer, som

fortsätter att välkomna bistånd. De biståndsaktörer som har bättre lokala kontakter och lokal förståelse har lyckats bättre med att fortsätta sitt arbete, men det har inte varit enkelt för någon.

Talibanernas allt mer restriktiva hållning indikerar att det inte kommer att bli enklare inom en snar framtid. Men för de organisationer som vill fortsätta arbeta i Afghanistan borde det vara akut prioriterat att förbättra relationerna med talibanerna och försöka förändra myndigheternas uppfattning om biståndsaktörer. ●

**ASHLEY JACKSON
SABAWOON SAMIM**

AFGHANISTAN ANALYSTS NETWORK

ÖVERSÄTTNING OCH BEARBETNING:
EVA KELLSTRÖM FROSTE

Texten är en förkortad version av rapporten *Taliban Perceptions of Aid: Conspiracy, corruption and miscommunication* publicerad på Afghanistan Analysts Networks hemsida.

Främst militärt perspektiv på misslyckandet

FILM Fredsförhandlaren Fatima Gailani var stolt över att få åka till Bonnkonferensen där Afghanistans framtid skulle planeras, några månader efter att USA attackerat Afghanistan och tvingat bort talibanerna från makten. Men när hon kom dit blev hon chockad: där fanns inga talibaner. Hon hade själv lämnat Afghanistan på grund av talibanernas förtryck av kvinnor och flickor, men hon konstaterar: De är inte utomstående, de tillhör det afghanska folket.

Fatima Gailani.

FOTO: BERK OZKAN/OCHA/CC

”De är inte som isbitar som du kan lägga på en sten och så smälter de”, säger hon i dokumentären ”USA och misslyckandet i Afghanistan”.

ETT FÖRSTA MISSTAG, men inte det sista. Långt in i dokumentären är dock perspektivet till stora delar militärt. ”Misslyckandet” handlar rätt mycket om de militära misslyckandena.

Men även andra aspekter av det amerikanska misslyckandet kommer fram, som till exempel hur USA möjliggjorde den gigantiska korruptionen. Det är också riktigt intressant att höra vittnesmålen från dem som var med, i förhandlingarna, nära makten, vid makten.

”Tänk så beroende vi är av andras beslut” konstaterar den tidigare presidentens stabschef Matin Bek. Det, och hur omvärlden och framför allt USA svek det ansvaret, framgår i alla fall tydligt i ”USA och misslyckandet i Afghanistan” som kan ses på SVT Play. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

FOTO: JOHN MOORE, GETTY IMAGES

Kriget i Afghanistan var USA:s längsta. Efter 20 år drog de sig ur, och talibanerna hade återigen makten.

FOTO: FRONTLINE/PBS

Den amerikanske journalisten Martin Smith i ett möte med talibanerna efter maktövertagandet, där han frågar hur de ser på den svåra situation som afghanerna hamnat i.

Starkt om både storpolitik och människorna

FILM Journalisten Martin Smith väjer inte för de tuffa frågorna, vare sig till talibaner eller amerikaner. Han ställer talibaner till svars för självmordsbomber som dödar oskyldiga civila. Han frågar några ur det nya styret om problemen med arbetslöshet, bristande sjukvård och socialt missnöje och får det iskalla svaret: ”De frågor-na bekymrar inte oss”.

Martin Smith har i många år rapporterat från Afghanistan. I ”Amerika och talibanerna” (SVT Play) visas både nya och gamla intervjuer och reportage. Människor kommer nära. Krigets brutalitet kommer väldigt nära. Under många minuter visas scen efter scen med bomber. Det är talibanernas egna filmer.

MARTIN SMITH har intervjuat en lång rad högt uppsatta afghaner och amerikaner, och det är mycket intressanta intervjuer som ger insyn och förståelse. Men reportagen är också mycket talande. I en scen är Martin Smith med när amerikanska soldater undrar varför byborna inte vågar handla på den lokala marknaden. De har ju säkrat byn nu, det finns inget att vara rädd för! Byborna vet att talibanerna kan komma tillbaka när som helst och attackera, men soldaterna tar sig inte tid att lyssna.

Inte sällan attackerar amerikanerna fel hus, dödar helt oskyldiga människor.

Martin Smith.

FOTO: RAIN MEDIA

Ibland försöker de ta ansvar för det, på sitt sätt. I en oerhört plågsam scen ger de pengar till anhöriga vars släkting de av misstag dödat. De ber om ursäkt. Blicken i de anhörigas ögon säger allt.

I en gripande intervju berättar en taxichaufför om när amerikaner trängde sig in i hans hus och sköt ihjäl hans bror, som sov i ett rum med sina barn. Själv fängslades han på Bagram i fyra år. Efter det ville han begå självmordsdåd mot amerikanerna.

ÖDEN KOMMER NÄRA. Så många gånger har scenerna från flygplatsen i Kabul visats, med desperata människor som hänger på flygplan för att sedan falla.

I ”Amerikanerna och talibanerna” får en av dessa människor namn och bild, och en familj.

Samtidigt som dokumentären ger insyn i de stora skeendena, misstag och verklighetsfrämmande strategier, tappas inte människorna bort, de som drabbas av kriget och storpolitiken.

Det är starkt, sorgligt och oerhört väl förmedlat. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

ANDREAS HAR ORDET

Sveriges skamfilade rykte ett hot mot SAK

”Vi har alltid kunnat lita på er agenda och ert trofasta stöd genom alla krig. Ni svenskar måste vara ett rättroget folk!” Så svarade en ålderman i Badakhshan, när jag som ny på SAK undrade hur man i byn uppfattade organisationen.

Ja, Sverige har länge associerats med humanism och internationell solidaritet. Så även i Afghanistan. För SAKs del har det bidragit till det grundmurade förtroendet för våra avsikter och vår opartiskhet.

Men efter koranbränningarna är Sveriges rykte kraftigt skamfilat i den muslimska världen. Det har även drabbat SAK.

Det är oroväckande när medarbetare i Afghanistan nu berättar om deras svåra lojalitetskonflikt – att representera en organisation från ett land med ryktet om sig att tillåta skändning av deras heligaste skrift, eller försvara sin tro. De ifrågasätts av släkt och vänner. Vissa är rädda för att råka ut för våld.

FÖR ATT GREPPA hur koranbränningarna kan väcka så upprörda känslor måste man förstå den centrala roll religionen spelar för livet och samhörigheten. Tron i Afghanistan är fundament för de flestas identitet; den förklarar vem man är, hur man bör vara, vilka man hör ihop med, och vad man är villig att dö för. Över skiljelinjer som etnicitet, politisk gruppering eller geografisk hemvist, har den fått olika grupper att samlas som en nation. Vare sig det handlat om mujahedins kamp mot Sovjets invasion eller talibaner-

nas kamp mot USA:s militära intervention, har en viktig paroll varit just att enat försvara islam och köra ut inkräktarna.

Under några år fruktade vi att Sveriges deltagande i den Nato-ledda militära närvaron skulle solka SAKs anseende, men vi lyckades värna vår självständighet och undvika sammanblandning.

Men nu, för första gången i vår historia, är ”Swedish” i vårt namn ett reellt hinder för, och existentiellt hot mot, vår verksamhet. Vi har därför landat i att ett namnbyte i Afghanistan är en nödvändighet. Namnbytet är en process som nu påbörjats och Afghanistan-

nyttas läsare kommer att hållas informerade om utgången.

VANLIGTVIS ÄR namnbyte något man gör som del i att förändra sin identitet. I vårt fall är det tvärtom – vi gör det för att värna vår identitet, det vill säga våra värderingar, vårt uppdrag och vår vision. Vi kommer att fortsätta stå upp för att stärka egenmakten hos de mest utsatta. Vår solidaritet med det afghanska folket är orubblig. ●

” Vi kommer att fortsätta stå upp för att stärka egenmakten hos de mest utsatta.

Andreas Stefansson
Generalsekreterare, SAK

FOTO: MALIN HOELSTAD/SAK

TRE HÖJDUNKTER FRÅN SOMMAREN, SAKs KRISHANTERING TILL TROTS:

Övningsutrustning.

1 Badpassen med min dotter Marianne. Snart simmar hon själv.

2 Snickrandet på vårt platsbyggda kök i torpet ute i de halländska skogarna. Skönt med fysiskt arbete som omväxling.

3 Bokstunderna i hängmattan, bland annat den läsvärda *Negotiating Survival* av Ashley Jackson. Hon deltar för övrigt vid SAKs internationella konferens senare i höst

”Jag har sett hur SAK förändrar liv”

Att med egna ögon se hur SAKs arbete förändrar livet för många människor har fått Zemarai Saqeb, kommunikationschef i Afghanistan, att stanna kvar på SAK i över tre decennier.

– Jag har starka minnen från när vi tog över programmet för personer med funktionsnedsättningar från FN och utvecklade det. Jag uppskattade vartenda fältbesök, att se barn som fått rehabilitering stå på egna ben och vara en del av samhället, speciellt flickor, det gav mig den största glädjen.

Har du något särskilt minne?

– Det var en fem-årig flicka med funktionsnedsättning som satt i ett hörn och inte kunde röra

När Zemarai Saqeb började på SAK låg huvudkontoret i Pakistan.

sig när vi besökte henne första gången. När vi besökte henne efter ett år sprang hon emot oss och var så glad. Det kommer jag aldrig att glömma.

Hur var situationen i somras när SAKs verksamhet var hotad?

– Det var tufft. Det var en mycket sorglig dag när vi fick

beskedet. Jag tänkte på alla våra målgrupper, de lider så mycket, många är under fattigdomsgränsen. Och hur ska de 8 000 människor som arbetar för oss klara sig? Men vi är starka, vi har en stark styrelse och ledning. Vi har bönerna från miljoner ur våra målgrupper och från våra anställda och deras familjer. Vi kommer att

FOTO: SAMMAR GUL SAMSOOR

överleva, det var mitt budskap. Vår vision och våra värderingar är desamma.

Vad har du gjort på SAK?

– Jag började som administrationsassistent 1989 och har blivit befördrad många gånger sedan dess. SAK har förändrat mitt liv, och min familjs. Resorna till Sverige och Europa har förändrat mitt perspektiv och jag har brutit med många afghanska normer.

Vilka förändringar har du sett under alla år?

– SAK har utvecklats från en humanitär organisation till en utvecklingsorganisation. De långsiktiga programmen är SAKs styrka. Man kan se förändringen i samhällena, de går till skolan, de har rent vatten, de har god hälsa. Vi bygger kapacitet, det är också en del av vår framgång. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

Hej medarbetare!

Skolvägen inte längre en plåga

I många år var Sayed Mussaddiqullah Burhani tvungen att i princip krypa till skolan. Men när han var tolv år fick han kontakt med SAKs ortopediska verkstad i Taloqan vilket ändrade allt.

Sayed Mussaddiqullah Burhani föddes med underutvecklade armar och ben. Han och hans familj bor i den avlägset belägna byn Khanaqa i det bergiga distriktet Farkhar i provinsen Takhar. För att komma till skolan tog han sig fram så gott han kunde, men de vassa stenarna skadade hans ben.

På grund av infektionerna som uppstod var han tvungen att opereras.

– En av mina händer är amputerad från armbågen, ett av mina ben är amputerat från knäet. Stenarna på stigen skadade mina händer och ben när jag tog mig fram. Barnen i vår by behandlade mig väl, men barn från andra byar undrade vem jag var och förödmjukade mig, berättar Sayed Mussaddiqullah Burhani.

Trots vedermödorna kämpade han för att komma till skolan, eftersom han älskar skolan. Hans lärare Mohammad Sadiq be-

Sayed Mussaddiqullah Burhani tränar med benprotesen på SAKs ortopediska verkstad.

FOTO: SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

rättar att han ofta kom fram lerig och smutsig, efter att ha ramlat under skolvägen.

– Vi led av att se hur han hade det.

När han var tolv år fick han kontakt med SAK, som såg till att han kom till den ortopediska verkstaden i Taloqan. Där fick han en benprotes, och nu kan han gå till

skolan på stadiga ben. Hans självförtroende har stärkts och han är den bästa eleven i sin årskurs.

– Jag vill spela en viktig roll för det afghanska samhället och drömmer om att bli ingenjör, säger han. ●

SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

Tack vare tekniken kan Fatima höra vad läraren och klasskamraterna säger.

Bättre skola för fler med ny teknik

I ett pilotprojekt ska undervisning bli mer tillgänglig med hjälp av modern teknik. Nioåriga Fatima är en av dem vars skolgång underlättats betydligt sedan tekniken kom till klassrummet.

Fatima har en hörselnedsättning och går i en av klasserna som till viss del börjat arbeta med projektet "EdTech", i byn Gazak i provinsen Bamiyan.

– Vår EdTech-klass är väldigt bra. Jag har fått en hörapparat så nu kan jag höra vad läraren och mina klasskamrater säger, och jag kan lära mig ordentligt.

– Jag har lärt mig många nya saker i EdTech-klassen. Jag kan arbeta på datorn, till exempel har jag skrivit brev i Word-programmet, berättar Fatima.

Hon drömmer om att bli läkare, eftersom det inte finns någon läkare i byn.

SÅ SMÅNINGOM ska eleverna arbeta med läsplattor och utbildningsapplikationer, men i klasserna på den här skolan har de än så länge arbetat med dator och tv-skärm, som en start på projektet. I Fatimas klass har de blivit bekanta med datorn och skrivit en del, i andra klasser tränade eleverna uttal på engelska med hjälp av filmer.

Fatima vill bli läkare.

En del elever laddade ner utbildningsmaterial till sina egna telefoner.

SAKS PROJEKT EdTech finansieras av PostkodLotteriet och är tänkt att ge främst flickor och barn med funktionsnedsättning möjlighet till bättre utbildning. Med hjälp av läsplattor och utbildningsappar på engelska, dari och pashto ska det bli enkelt att få undervisning. Projektet genomförs som ett pilotprojekt som till en början omfattar 30 byskolor på landsbygden i fem provinser. Klassrummen i byskolorna förses med ström från solpaneler för att hålla surfplattorna laddade. ●

MOHAMMADULLAH KAMAL

FOTO: SAYED QUDRATULLAH ATTAYE

Skolbarn med sina nya hygienkit.

Hälsovård i skolan

Sedan 2022 har 5 565 barn i SAKs skolor i provinserna Takhar och Badakhshan tagit del av skolhälsovård. De har fått en medicinsk undersökning där bland annat syn och hörsel kontrollerats, och fått hygienprodukter som tvål, nagelsax, tandborste och tandkräm. Över 7 000 elever har hittills utbildats i hygien och om förebyggande av smittsamma sjukdomar. Liknande hälsoverksamhet pågår på flera andra håll i SAKs skolor.

3575

Flickor har fått menshälsopaket genom SAKs skolhälsovård.

Närmare till mödravård

21-åriga barnmorskan Humaira Omari arbetar ensam på en barnmorskemottagning i Paroon i provinsen Nuristan.

Humaira Omari.

– Byborna här hade många problem. De gravida var tvungna att ta sig till Kunar eller Jalalabad. Många gravida kvinnor dog för att de måste resa så långt för att få vård. Nu kan de få vård hos mig. Jag behandlar gravida kvinnor och barn under tio år, tar hand om förlossningar, och jag ger råd om hygien och familjeplanering. Jag har alltid velat bli barnmorska, säger Humaira Omari.

ZABIHULLAH SHINWARI

FOTO: SAMMAR GUL SAMSOOR

På verkstaden i staden Maqur lär sig sex lärlingar varje dag att laga motorcyklar. Akhtar Gul (höger) har ansvar för att försörja åtta familjemedlemmar. Han hoppas kunna göra det när utbildningen är klar.

”Utbildningen får mig att tro

På SAKs yrkesutbildningar får kvinnor och män med funktionsnedsättningar hjälp på vägen mot egen försörjning. Männerna på verkstaden i Ghazni lär sig laga motorcyklar, kvinnorna på sömmerskeutbildningen i Bamiyan hoppas kunna öppna eget.

MOHAMMADULLAH KAMAL, SAKS REGIONKommunikatör i Wardak
SAMMAR GUL SAMSOOR, SAKS REGIONKommunikatör i Ghazni

VARJE DAG KOMMER sex lärlingar till Khial Mohammads motorcykelverkstad. De har olika typer av funktionsnedsättningar. Yrkesutbildningen i staden Maqur i provinsen Ghazni ger dem en möjlighet att försörja sig.

– Jag är ensam familjeförsörjare. Mina barn är små, min äldste son är nio år. Jag har åtta familjemedlemmar som jag har ansvar för att ta hand om. Utbildningen får mig att tro på mig själv. Jag kommer att lära mig det här yrket och kunna öppna en egen verkstad, säger Akhtar Gul.

Läraren Khial Mohammed har själv en fysisk funktionsnedsättning.

– Jag vet hur det är, jag har upplevt min egen smärta. Det är därför jag vill hjälpa mina lärlingar så att de kan bli självförsörjande.

– **FÖRST LÄR JAG UT** vilka risker det finns med att arbeta med motorcyklar. Efter det får de bekanta sig med verktygen, och nu lär jag dem att reparera motorcyklar, berättar Khial Mohammad.

Utbildningen pågår i åtta månader, till

och med november. En timme om dagen undervisar en lärare dem i grundläggande läs- och skrivkunnighet.

I BAMIYAN SITTER fem kvinnor vid sina symaskiner och tränar på att sy rakt. De har precis börjat på SAKs yrkesutbildning för sömmerskor i distriktet Yakawlang 1.

När de är klara med utbildningen hoppas de kunna försörja sig på sin sömnad. De har alla någon form av fysisk funktionsnedsättning och kommer från fattiga förhållanden.

– Förut var jag upptagen med hushålls-sysslor. Jag var olycklig och orolig för min framtid, för jag är utbildad och har inget yrke. Nu känner jag mig glad, berättar Aqilullah, som är 23 år och har en hörselnedsättning.

En timme om dagen får eleverna undervisning i att läsa och skriva.

– Jag är väldigt hoppfull för min fram-

Läraren Naz Gul Rezaye öppnade egen affär i basaren efter att ha varit lärling i ett par år.

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

”på mig själv”

” Jag är väldigt hoppfull för min framtid, jag ska arbeta och försörja min familj.

Aqilallah, SAKs sömmerskeutbildning

tid, jag ska arbeta och försörja min familj, säger Aqilallah.

Bibi Rahima Ahmadi är en annan av eleverna. Hon har svårigheter att röra en hand efter en brandskada. I hennes familj är de sju medlemmar. Fadern är den ende familjeförsörjaren, han är lärare.

– När jag lärt mig broderi här kommer jag att kunna få en egen inkomst, som vår lärare. Jag kan också starta en affär och stödja min familj.

Hon har precis börjat på yrkesutbildningen.

– Vi har lärt oss att sy rakt och vi har lärt oss hur man använder symaskinen, hur man sätter i nålen och trär i en tråd.

Naz Gul Rezaye är lärare på utbildningen. Hon lärde sig att sy genom att vara lärling i två år hos en skräddare. Efter det kunde hon öppna sin egen affär i basaren i Yakawlang.

Hon har tidigare haft fem egna lärlingar.

– En av mina lärlingar har nu ett eget skrädderi i basaren. Två andra arbetar i sina byar. De andra två arbetar hemifrån och tar uppdrag från sin släkt.

AV SINA ELEVER på yrkesutbildningen förväntar hon sig att de lär sig yrket under de åtta månaderna för att sedan kunna få en egen inkomst och bidra till sina familjers försörjning.

– Afghanistan är ett väldigt fattigt och outvecklat land. Varje gång en person startar en egen verksamhet innebär det en bra utveckling för hela familjen, säger hon. ●

SAKs UTVECKLINGSMODELL

FOTO: MOHAMMADULLAH KAMAL

Bibi Rahima Ahmadi hoppas kunna öppna en egen affär efter utbildningen.

Fler kan försörja sig själva

SAK arbetar för att personer på landsbygden ska få ökade möjligheter att försörja sig själva. Genom spar- och låneföreningar samt yrkesutbildningar skapas fler inkomstkällor för de mest utsatta grupperna.

Personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta och en av SAKs prioriterade målgrupper, liksom kvinnor. SAK erbjuder praktisk utbildning i exempelvis sömnad, uppfödning av djur, grönsaksodling, tvåttillverkning och mattvävnad. Kurser ges också i företagsutveckling, datoranvändning, försäljning och marknadsföring.

SAK verkar för att stärka kvinnors möjligheter att utbilda sig och försörja sig och få tillgång till samhällsservice.

När kvinnor, och både kvinnor och män med funktionsnedsättning, kan bidra till familjens försörjning stärks deras ställning i samhället.

SAKs regionkontor i Ghazni har organiserat fem yrkesutbildningar för personer med funktionsnedsättningar hittills i år. Efter utbildningarna har deltagarna möjlighet att låna pengar av SAK för att kunna starta egen verksamhet och integreras i samhället.

29 PERSONER med funktionsnedsättningar har lärt sig nya yrken hittills i år i Ghazni, 12 kvinnor och 17 män.

256 PERSONER med funktionsnedsättning avslutade en yrkesutbildning genom SAK 2022.

Driv och engagemang inför en oviss framtid

Snart är hösten här och personalen på kansliet har börjat hämta sig efter rivstarten efter sommarens händelser.

I somras, den 15 augusti, var det två år sedan talibanernas maktövertagande i Afghanistan. Just den 15 augusti anordnades för andra året i rad en manifestation ledd av Stockholms lokalförening, för flickors och kvinnors rätt till arbete och utbildning i Afghanistan. Det blev stor uppslutning med ett par hundra personer som lyssnade på musik och tal. Där fanns stort engagemang, men även en sorg över den utveckling vi ser i landet.

MAN SKULLE KANSKE kunna tro att engagemanget skulle mattas av, att hopplösheten och maktlösheten skulle ta över. Så blev det inte. Vi ser stor målmedvetenhet bland våra medlemmar och lokalföreningar, speciellt i tider av kris och osäkerhet. Detta blev tydligt under årsmötet. Vi slog rekord i antalet anmälda till årsmötet, där ett 70-tal medlemmar samlades för att ta beslut om och diskutera SAKs framtid. Det visar på intresset och engagemanget för SAK.

Världens Barn-kampanjen är i full gång. Lokalföreningarna engagerar sig tillsammans med andra organisationer för att göra barns rätt till en bra barndom möjlig genom att samla in pengar till fler än 30 projekt världen över, däribland i Afghanistan.

” I somras, den 15 augusti, var det två år sedan talibanernas maktövertagande i Afghanistan.

MEMLEMMAR OCH lokalföreningar gör ett viktigt arbete i att sprida information och sätta Afghanistan på dagordningen i lokala medier och på evenemang. Det är inte bara i storstäderna som engagemanget finns, och vi har ett mål att starta upp fler lokalföreningar runt om i landet så att SAK kan representeras och synas.

Bästa medlemmar. Vi står inför en oviss framtid, men ert stöd och driv och vetskapen att ni aldrig ger upp ger mig mycket hopp. Tack! ●

Laura Lindholm

Laura Lindholm
Ansvarig för medlems- och engagemangsutveckling, SAK

FOTO: OLA JACOBSEN

På cykel längs Göta kanal för Världens Barn

I SOMRAS CYKLADE Thomas Magnusson och Margareta Varenhed längs Göta kanal för att uppmärksamma Världens Barn.

– Jag fick en tanke för något år sedan att det kunde vara en bra idé att befinna sig vid Göta kanal när alla turisterna finns där, berättar Thomas Magnusson, ordförande för lokalföreningen i Skövde-Skaraborg, där även Margareta Varenhed är aktiv.

Av logistiska skäl kunde de inte cykla från Karlsborg som de velat.

Men de laddade cyklarna med material om SAK och cyklade från Måholm till Töreboda, där lokaltidningen mötte upp och gjorde reportage, och övernattade i Tätorp.

– Det var mycket positiva reaktioner, vi fick möjlighet även på vandrarhemmet att prata om vad vi gjorde och dela ut material. En del var väldigt intresserade av Afghanis-

tan men för det mesta pratade vi om Världens Barn, säger Thomas Magnusson.

Nästa dag cyklade de till Hajstorp, och dagen därpå till Sjötorp, inloppet från Väneren till kanalen. Där var det sämre väder men mycket turister. Efter att ha pustat ut där vände de tillbaka och kämpade på i motvind tillbaka mot Töreboda.

De träffade både turister, lokalbefolkning och näringsidkare. Cyklingen gav mersmak.

– Vi tänkte att vi testar i liten skala, i framtiden kanske vi kan få till det med andra organisationer som är engagerade i Världens Barn – kanske kan vi ta oss hela vägen till Stockholm.

Cyklingen lades ut som en utmaning på Facebook, och de lyckades cykla ihop 2 000 kronor under de tio mil de trampade längs kanalen. ● **EVA KELLSTRÖM FROSTE**

Margareta Varenhed.

Nasratullah Safi och Thomas Magnusson vid SAKs bord i Örebro stadspark.

Utflykt till Örebro

SAKs lokalförening i **SKÖVDE-SKARABORG** deltog den 6 juni på Föreningarnas dag i solskenet i stadsparken i Örebro. Enligt Örebro Föreningsråd var 66 föreningar anmälda och det kom flera tusen besökare.

Thomas Magnusson och Nasratullah Safi delade ut material och berättade om SAKs verksamhet. De fick chansen att möta många besökare, varav några redan var medlemmar, och flera uttryckte sin uppskattning för SAKs arbete, enligt lokalföreningens utsända. ●

Omkring 200 personer slöt upp på manifestationen på Norrmalmstorg för afghanska flickors och kvinnors rättigheter.

FOTO: BÖRJE ALMQVIST (SAMTLIGA BILDER)

SAKs ordförande Azadeh Rojhan var en av talarna.

Välbesökt manifestation för flickors rättigheter

Omkring 200 människor deltog på en manifestation för flickors och kvinnors rätt till utbildning och arbete i Afghanistan.

Manifestationen arrangerades på Norrmalmstorg i Stockholm av SAKs lokalförening i Stockholm och Afghanska Föreningen i Sverige på tvåårsdagen av talibanernas maktövertagande, den 15 augusti. Manifestationen stöddes av närmare 30 organisationer.

– En flickas utbildning handlar inte enbart om flickans möjlighet till ett yrke. Det handlar också om hennes chanser att inte bli bortgift och få egna barn i tidig ålder. Det handlar om rätten att bestämma över sitt eget liv och sin egen framtid, sade Azadeh Rojhan, SAKs ordförande, i sitt tal.

– Talibanernas beslut om att försvära flickors och kvinnors tillgång till utbildning är ett slag inte bara mot flickor och kvinnor utan också mot en positiv samhällsutveckling, konstaterade hon.

EMBLA PERSSON, ordförande för Sveriges elevkårer, var en annan av talarna. Hon

tog upp situationen i Afghanistan, där talibanerna har stängt skolor för äldre flickor och universitet för kvinnor, men också det minskade svenska biståndet. Verkligheten för så många barn och unga, och särskilt flickor, lämnar henne med en klump i magen, sade hon.

– Men låt oss inte glömma att den sämsta medicinen för att uppnå samhällsförändring är att hänge sig åt sin uppgivenhet. För även om jag gick till Norrmalmstorg med tunga steg så får jag en stark känsla när jag blickar ut över er som samlats här idag: hopp. Hopp om att vi tillsammans kan förvandla den där klumpen i magen till reell handling. Hopp om att vi kan höja våra röster, kavla upp våra armar, och skapa förändring.

PERNILLA BARALT, generalsekreterare för Unicef Sverige, talade om att det aldrig varit viktigare än nu att stå upp för alla barns rätt till utbildning.

– Inget land, och inte Afghanistan, har råd att låta hälften av befolkningen inte få en utbildning och kunna delta i att bygga upp landet.

Elham Mahrin Kohistani, Afghanska Föreningen i Sverige, gick i lågstadiet i Afghanistan när talibanerna tog makten första gången, 1996. Hon berövades fem år i skolan.

– Jag fick kämpa för att ta igen det jag förlorat. I två år har nu äldre flickor inte fått gå i skolan. Det innebär att nästa generation kommer att vara utbildad.

Hon var i Afghanistan när talibanerna intog Kabul.

– Det innebar inte bara att republiken föll, det innebar att många afghaners hopp och framtid raserades. Jag står här nu, men mina vänner, kolleger och andra kvinnor och flickor som är kvar i Afghanistan har inte tillgång till sina grundläggande mänskliga rättigheter.

Hon uppmanade internationella samfundet och specifikt SAK och Unicef att fortsätta stå vid de afghanska flickornas och kvinnornas sida, för deras rätt till utbildning och mänskliga rättigheter. ●

Elham Mahrin Kohistani.

EVA KELLSTRÖM FROSTE

En gåva för **framtiden**

Du vet väl att man kan ge en testamentsgåva till SAK?

Läs gärna mer på sak.se/testamente

”Det går inte att föreställa sig en skola utan flickor”

Efter tio år som medlem kände **Ronja Ekström**, 33 år, att det var dags att engagera sig mer. När hon fick frågan att sitta i styrelsen för SAKs lokalförening i Stockholm tackade hon därför ja direkt.

– Det känns väldigt bra att kunna göra något, även om jag ibland känner att jag skulle vilja göra ännu mer. Men förhoppningsvis kan jag påverka lite grand. Det är också väldigt lärorikt och roligt. Jag har aldrig suttit i en styrelse förut. Det är många som är mer erfarna än vad jag är och som jag får många idéer och mycket kunskap ifrån.

Hur började ditt engagemang i SAK?

– Jag gick en utbildning för att bli kommunikatör med inriktning på freds- och utvecklingsarbete och gjorde praktik på SAK. Jag fick göra riktigt bra saker och lärde mig mycket om kommunikation och Afghanistan. Då blev jag medlem.

Hur påverkas ditt engagemang av utvecklingen i Afghanistan?

– Orsaken till att jag ville engagera mig mer nu har en del att göra med att talibanerna är tillbaka och att utvecklingen går bakåt. Det gör att det känns ännu viktigare att stötta på flera sätt.

Är det någon fråga du känner särskilt starkt för?

– Utbildning. Jag jobbar på en högsta-dieskola med administration och ibland undervisning. Det går inte att föreställa sig hur det skulle se ut om alla flickor, halva

FOTO: BJÖRN O HENRIKSSON

I våras var Ronja Ekström med på sitt första årsmöte. Hon uppskattade att det var många intressanta diskussioner, lärorikt och spännande.

vårt elevunderlag, skulle försvinna. När man ser hur mycket våra elever utvecklas under de tre år de går hos oss blir det väldigt tydligt vad som skulle hända om de inte fick gå i skolan.

Vad har ni på gång nu i lokalföreningen?

– Vi har precis genomfört manifestationen den 15 augusti. Snart går en kalender till tryck som jag haft som min huvuduppgift. Det är en kalender för 2024 med bilder från fotoprojektet People that matters,

ett projekt som startade när jag var praktikant. Den ska vi sälja för att få in pengar till SAKs verksamhet och för att sprida de fina bilderna. Det kan förhoppningsvis väcka nyfikenhet och leda till att folk engagerar sig.

Hur kändes det när SAKs verksamhet riskerade att stängas ner i somras?

– Att det är ännu viktigare att visa hur viktiga vi är, vad vi gör, den långa erfarenhet som finns. SAK behövs, speciellt nu. ●

EVA KELLSTRÖM FROSTE

RONJAS TRE TIPS TILL DEN SOM VILL ENGAGERA SIG MER

1 VÅGA FRÅGA! När jag kom in i styrelsen visste jag ingenting. Man måste våga ställa frågor till dem som vet mer om man undrar över något. Jag tror att det uppskattas. Man behöver inte kunna en massa – man lär sig.

2 DET ÄR KUL Tänk på att det är kul, det är inte en extra börda utan roligt och utvecklande. Man engagerar sig så klart för afghanernas skull, men också för att det är utvecklande för en själv.

3 MJUKSTARTA Man behöver inte gå ”all in” – man kan börja med att till exempel lyssna på SAK-rapporterna (regelbundna informationsträffar på Zoom för medlemmar) och sen utöka engagemanget. Då blir tröskeln lite lägre.

PÅ GÅNG

INSAMLING

20/10 SAK Skåne och en del andra organisationer i Lund kommer att vara närvarande vid en insamling för Världens Barn under handbollsderby LUGI HF – IFK Kristianstad.

UTSTÄLLNING

OKT-NOV

SAK Skåne visar utställningen *Afghanska Klassrum* 9 oktober till 6 november. Vernissage 14 oktober kl 11.00–12.00.

PLATS: Perstorps Bibliotek.

FÖRELÄSNING

25/10 "Afghanistan förr och nu", föreläsning med Anders Fänge.

TID: 19.00.

PLATS: Perstorps Bibliotek.

ARR: SAK Skåne.

FILM

14/11 Filmvisning av flickan" följt av ett samtal.

TID: 17.30–20.00.

PLATS: Biograf Röda Kvarn i Helsingborg.

ARR: SAK Skåne i samarbete med Biograf Röda Kvarn.

UTSTÄLLNING

16-25/11 Utställningen "Afghanska Klassrum" med bilder av Kajsa Waaghals från SAKs verksamhet visas.

PLATS: Biblioteket i Herrljunga.

ARR: SAK Skövde-Skaraborg.

FÖRELÄSNING

21/11 Bildvisning och föreläsning med Margretha Varenhed, med flera. Mer info kommer på herrljunga.se/kultur och på SAKs hemsida.

TID: 18.00.

PLATS: Herrljunga bibliotek och kulturhus, Trädgårdsgatan 14.

ARR: SAK Skövde-Skaraborg.

FOTO: EVA KELLSTRÖM FROSTE

Utställningen *Afghanska klassrum* med bilder av Kajsa Waaghals visas i Herrljunga och i Perstorp under hösten.

MR-DAGARNA

23-25/11

SAK Skåne deltar på MR-dagarna i Helsingborg i samarbete med kansliet, med föreläsning av Anna-Karin Johansson samt monter.

MR-FESTIVAL

9/12 SAK Skåne och SAKs Sverigechef Anna Ek medverkar på Human Rights Festival i Lund. Mer information kommer på humanrightsfestival.se.

FOTO: BEATRICE SKOGLUND

INTERNATIONELLA KONFERENSEN

30/11 SAK arrangerar Internationella konferensen, som äger rum vartannat år, i år med rubriken "Afghanistan beyond humanitarian support – navigating challenges and opportunities".

TID: 8.15–17.00.

PLATS: Konferensen kan följas digitalt, information kommer på SAKs hemsida och i nyhetsbrev.

I år är det åter dags för Internationella konferensen. 2021 deltog bland annat Najwa Alimi, Jamila Afghani och Aminulhaq Mayel.

Jul i Lund!

JULSTÖK

1-3/12 SAK Skåne deltar på "Julstöket".

PLATS: Kulturen i Lund.

SAKs lokalföreningar

- 1 DALARNA** Maria Holzmann dalarna_1@sakforening.se
 - 2 GÖTEBORG** Tomas Jansson goteborg@sakforening.se
 - 3 SKÅNE** Inger Blennow lund@sakforening.se
 - 4 SKÖVDE/SKARABORG** Thomas Magnusson skovdeskaraborg@sakforening.se
 - 5 STOCKHOLM** Per Olov Henricson stockholm@sakforening.se
 - 6 SUNDSVALL** Åke Johansson sundsvall@sakforening.se
 - 7 SÖDERTÄLJE** Hasse Hansson sodertalje@sakforening.se
 - 8 UPPSALA** Lina Mälberg [uppsala@sakforening.se](mailto: uppsala@sakforening.se)
 - 9 VÄNERSBORG** Lennart Olsson vanersborg@sakforening.se
 - 10 VÄXJÖ** Sahar Mohamadi sahar_ros2004@hotmail.com
- JÄMSTÄLLDHETS-NÄTVERK**
Laura Lindholm laura.lindholm@sak.se

FOTO: MIKAEL KOVANEN

SAFFRAN OCH SAMTAL om Afghanistan lockade till SAKs monter under Friskvårdens dag på Billingens fritidsområde. Lokalföreningen i **SKÖVDE-SKARABORG**s fokus var att berätta om Världens Barn och samla in pengar. Många ville även veta mer om Afghanistan. Det gick åt många tidningar och foldrar, och såldes flera hundra burkar saffran.

EN CHANS ATT FÅ LEVA FULLT UT

Ge fler barn med funktions- nedsättning möjlighet att gå i skola

Semeia som har en hörselnedsättning drömmer om att bli läkare och kunna hjälpa andra barn i samma situation.

Med stöd från insamlingen Världens Barn arbetar SAK med stöd och förberedande utbildning i specialklasser så att barn med funktionsnedsättning ska få möjlighet att delta i samhället på samma villkor som andra.

Swisha
en gåva

